

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

**TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK**

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

„RIK-U” Kft.

Ungvár

2020

УДК (ЕТО): 911.3(4-11)(4-191.2)
T– 32

A kétkötetes kiadvány a Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2020. március 26–27-re tervezett, de a koronavírus-járvány miatt bevezetett karantén következtében elhalasztott *Társadalomföldrajzi folyamatok Kelet-Közép-Európában: problémák, tendenciák, irányzatok* című nemzetközi földrajzi konferenciára beküldött előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlege és Földtudományi és Turizmus Tanszéke közreműködésével.

Szerkesztőbizottság: *Berghauer Sándor, Dávid Lóránt Dénes, Dnyisztrjanszkij Miroszlav, Fodor Gyula, Gergely Livia, Gönczy Sándor, Izsák Tibor, Mocá Andrij, Molnár D. István, Molnár József, Nagy Tibor, Oláh Natália, Papp Géza, Sass Enikő, Sesuka Halina, Tóth Attila, Vince Tímea, Virván Olga*

Műszaki szerkesztés: *Dobos Sándor*

Tördelés: *Dobos Sándor, Orbán Melinda, Tótin Viktória*

Korrektúra: *Kordonec Oleksandr, Pusztai-Tárczy Beatrix, Sin Edina, Vrabely Tamás*

Borítóterv: *Molnár D. István*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A kötetben található tanulmányokat
a nemzetközi földrajzi konferencia Tudományos Tanácsa lektorálta.

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A kiadvány tartalmát az „Unicheck”
online plágium-ellenőrző program segítségével ellenőriztük.

**A konferenciát és a kiadvány megjelenését
Magyarország kormánya, továbbá a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta:**

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7868-12-4
ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© A szerzők, 2020
© A szerkesztőbizottság, 2020
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2020

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

ТОВ «РІК-У»

Ужгород

2020

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)
Т– 32

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції *Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями*, яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

Редакційна колегія: *Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування: *Олександр Добош*

Верстка: *Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош*

Коректура: *Беатрікс Пустой-Гарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врбель*

Обкладинка: *Стефан Молнар Д.*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

Матеріали видання рецензовані Науковою радою міжнародної наукової географічної конференції.

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Матеріали збірника були перевірені на наявність збігів і запозичень сервісом «Unicheck».

Проведення конференції та друк видання здійснено за підтримки уряду Угорщини й Інституту національних стратегічних досліджень:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Євген Станішевський

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

© Автори, 2020

© Редакційна колегія, 2020

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 2020

FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN
COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

**HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS**

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

“RIK-U” LLC
Uzhhorod
2020

УДК (UDC): 911.3(4-11)(4-191.2)
T- 32

The two-volume publication contains the speeches submitted for the international geographical conference under the title *Human geographical processes in East Central Europe: problems, tendencies and trends* that was to be held in Berehove, at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education on 26–27 March 2020, but was postponed due to the quarantine preventive measures introduced as a result of coronavirus epidemic.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with the Department of Geography and Tourism

Editorial Board: *Sándor Berghauer, Lóránt Dénes Dávid, Myroslav Dnistrians'kiy, Gyula Fodor, Livia Gergely, Sándor Gönczy, Tibor Izsák, Andriy Motsa, István Molnár D., József Molnár, Tibor Nagy, Natália Oláh, Géza Papp, Enikő Sass, Halyna Shchuka, Attila Tóth, Tímea Vince, Olga Virván*

Technical editing: *Sándor Dobos*

Page proof: *Melinda Orbán, Sándor Dobos, Viktória Tótin*

Proof-reading: *Beatrix Puztai-Tárczy, Edina Sin, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrabely*

Cover design: *István Molnár D.*

Universal Decimal Classification (UDC): *Apáczai Csere János Library of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

The research papers of the volume were proofread by the Scientific Council of the international geographical conference.

Authors are responsible for the content of the research papers.

The content of the research papers was checked by Unicheck Plagiarism Checker Service and Plugin.

**The conference and the publication of the research papers
sponsored by the government of Hungary and the Research Institute for National Strategy:**

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
Gagarin Street 36, 88 000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© Authors, 2020

© Editorial Board, 2020

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

TARTALOM / ЗМІСТ / CONTENT

1. KÖTET / ТОМ 1 / VOLUME 1

ELŐSZÓ	23
ПЕРЕДМОВА.....	24
PREFACE	25
ПЕРЕДМОВА.....	26
ELŐSZÓ	27
PREFACE	28
<i>Plenáris előadások / Пленарні доповіді / Plenary Presentations</i>	<i>29</i>
Маруняк Є. О.: РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОШУК БАЛАНСУ	31
Мезенцев К. – Проватар Н.: НЕОДНОЗНАЧНІ ПРИМІСЬКІ ПРОСТОРИ: РОЗШИРЕННЯ ЧИ ЗВУЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК?	41
Руденко Л. Г. – Дронова О. Л.: ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ ГЕОГРАФІЇ	47
<i>Népesség- és társadalomföldrajz / Географія населення та соціальна географія / Population and Social Geography</i>	<i>53</i>
Bagdi, Róbert: ETHNIC MINORITIES AND THEIR LANGUAGE IN HUNGARIAN COUNTY SEATS – THE CENSUS OF 2011	55
Berki, Márton – Sivadó, Brigitta: SECULARIZATION OR A RELIGIOUS REVIVAL? – RELIGIOSITY IN DUNAÚJVÁROS AND KAZINCBARCIKA DURING AND AFTER SOCIALISM.....	65
Dancs György: DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON AZ 1831-ES KOLERAJÁRVÁNY IDEJÉN.....	73

<i>Дністрянський М. С.:</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСЕЛЕННЯ ГИРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	83
<i>Dusek Tamás:</i> AZ OKOSVÁROSOK KOMPLEX MUTATÓSZÁMAINAK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.....	91
<i>Egri Zoltán – Uzzoli Annamária:</i> AZ EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI EGYENLŐTLENSÉGEKKEL MAGYARORSZÁGON.....	99
<i>Fabula, Szabolcs – Ilcsikné Makra, Zsófia – Pál, Viktor – Lados, Gábor – Boros, Lajos:</i> MIGRATION INTENTIONS AND MOTIVES OF HEALTH WORKERS AND MEDICAL STUDENTS – A COUNTRY CASE STUDY FROM HUNGARY	107
<i>Гукалова І. В.:</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ	115
<i>Гаврилюк О.:</i> СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА	123
<i>Лейберюк О. М.:</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВИХ БАЗ ДАНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАСЕЛЕННЯ.....	133
<i>Molnár D. István:</i> A KÖZIGAZGATÁSI TÉRFELOSZTÁS VÁLTOZÁSAI KÁRPÁTALJÁN UKRAJNA FÜGGETLENNÉ VÁLÁSÁT KÖVETŐEN.....	139
<i>Molnár József:</i> MÓDSZEREK A NÉPESSÉG ELHELYEZKEDÉSE, ILLETVE A NÉPSŰRŰSÉG TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSÁRA – KÁRPÁTALJA PÉLDÁJÁN.....	147
<i>Obádovics Csilla:</i> NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK KÜLÖNBSEGEI A KÁRPÁT-MEDENCE NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN	157
<i>Patkós Csaba – Tóth Antal:</i> MAGYAR FIATALOK MIGRÁCIÓJA EMPIRIKUS KUTATÁSOK TÜKRÉBEN	167

Підгрушній Г. П. – Сікорська Л. Б.: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ	177
Поливач К. А.: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО КАРКАСУ УКРАЇНИ	185
Пугач С. О. – Мезенцев К. В.: ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
Rigóczy Csaba: A VÁROSI OTTHON-ATTITÚD VIZSGÁLATA	201
Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente: A KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI GAZDASÁGI ALAPÚ KIVÁNDORLÁS MINT ÉLETSTRATÉGIA – A SZUBJEKTÍV JÓL-LÉT SZINTJEI KÜLFÖLDÖN.....	211
Tolnai Gábor: KELET-KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROSOK VÍZPARTI MEGÚJULÁSA BUDAPEST, BELGRÁD ÉS KIJEV PÉLDÁJÁN	221
Tuza Benedek: BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI	231
Veselicz Adél: A LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGI INDEXEK SEGÍTSÉGÉVEL.....	241
Вірван О. О.: ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ДЕПУТАТСЬКИХ КОРПУСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ	251
<i>Régiók és határok / Regioni та кордони / Regions and Borders.....</i>	257
Bodó, Pál Bence: EXTERNAL DEBT ACCUMULATION IN KYRGYZSTAN.....	259
Cserniczkó István: HOL A HATÁR, AVAGY MEDDIG TART EGY NYELVTERÜLET? EGY DIALEKTUSKONTINUUM ÖNÁLLÓ NYELVEKRE OSZTÁSÁNAK PROBLÉMÁI.....	269
Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc: A HABSBERG BIRODALOM TÉRSZERVEZÉSI KÍSÉRLETEI DÉLKELET-ERDÉLYBEN	279

Hajdú Zoltán: TÉRKÖZÖSSÉGI, ÉRDEKKÖZÖSSÉGI, „SORS-KÖZÖSSÉGI” ÁLLAMCSOPORTOK FORMÁLÓDÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ KELETI TÉRSÉGÉBEN.....	289
Kozma, Dorottya Edina: COMPOSITE SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS IN CASE OF 28 EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	299
Кравцова І. В.: ГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	309
Szabó Pál: FOGYASZTÁSFÖLDRAJZI DIMENZIÓK A POSZT-SZOCIALISTA TÉRSÉGBEN	317
Склярська О. І.: ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ПРИКОРДОННИХ ЕТНІЧНО НЕОДНОРІДНИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ.....	327
<i>Nemzeti kisebbségek által lakott térségek társadalmi és gazdasági pozíciói Kelet- és Közép-Európában / Соціальні та економічні позиції регіонів із компактним проживанням національних меншин у Східній та Центральній Європі / Social and Economic Positions of the Regions Inhabited with Ethnic Minorities in Central and Eastern-Europe</i>	335
Körmöczi Gábor: A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN	337
Linc Annamária: A MAGYAR–UKRÁN HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI.....	347
Samu István – Kulcsár László: ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN	355
Szalkai Gábor: SZIMBOLIKUS HARCOK A KÁRPÁTOK ÁTJÁRÓIBAN.....	365
Tőzsér Anett: A MAGYAR TURIZMUS KÁRPÁT-MEDENCEI SZINTŰ KITERJESZTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA ÉS LEHETŐSÉGEI.....	373

2. KÖTET / TOM 2 / VOLUME 2

<i>Turizmus / Туризм / Tourism</i>	407
Алієв В. В.: СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	409
Аріон О. В. – Бричук М. С.: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИС- ЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	415
Чернишова Т. М.: SWOT-АНАЛІЗ ТА СТРАТЕГІЧНІ АЛЬ- ТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	425
Elekes Tibor – Kápolnási Zsolt: AZ AGYAGFALVA EMLÉK- HÁZ IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGE, OKTATÁ- SI-NEVELÉSI LEHETŐSÉGEI.....	431
Gyuricza László – Szabó Balázs Attila: A MAGYARORSZÁ- GI SKANZENEK IDEGENFORGALMI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	437
Kalmárné Rimóczi Csilla – Bakos Róbertné: AZ ONLINE KOM- MUNIKÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ UTAZÁSI DÖNTÉ- SEKBEN.....	447
Калмикова І. С. – Меліх О. О. – Меліх Т. Г.: СОЦІАЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ.....	457
Kampó Ildikó: AZ EU-S TURISZTIKAI FEJLESZTÉ- SI PROGRAMOK MEGJELENÉSE KÁRPÁTALJA HEGYVIDÉKI TERÜLETEIN.....	465
Kátay Ákos: A GLOBÁLIS SZÁLLODAVÁLLALATOK TER- JESZKEDÉSI AKTIVITÁSA ÉSZTORSZÁG, LETT- ORSZÁG, LITVÁNIA, BELARUSZ, UKRAJNA ÉS MOLDOVA FŐVÁROSAIBAN.....	475
Kóródi, Márta – Mondok, Anita – Szabó, Attila: THE AWARE- NESS AND ACCEPTANCE OF THE TOURISM BRAND “HEART OF THE HUNGARIAN GREAT PLAIN” AND ITS ATTRACTIONS.....	485
Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Oláh Natália – Tóth Nikoletta Marian- na – Gönczy Sándor: KERESLETELEMZÉS A MAGYAR- ORSZÁGRÓL A KÁRPÁTALJAI BEREGVIDÉKRE ÉRKEZŐ TURISTÁK KÖRÉBEN.....	495

<i>Máltesics Péter – Varjas János: AZ INTERAKTÍV TANULÁS ÖSVÉNYEIN. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI GEOPARKOK OKTATÁSI MEGOLDÁSAI.....</i>	505
<i>Машіка Г. В.: АТРАКЦІЯ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i>	515
<i>Mátyás Szabolcs – Tokodi Panna: A TURIZMUSBIZTONSÁG EGYES ÖSSZETEVŐINEK VIZSGÁLATA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN</i>	523
<i>Меліх О. О. – Калмикова І. С. – Меліх Т. Г.: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СФЕРУ ТУРИЗМУ</i>	533
<i>Mondok, Anita – Szüle, Picabo Heder: ADULTS-ONLY HOTEL – A POTENTIAL SPECIALIZATION FOR SUCCESS?</i>	539
<i>Осінчук А. С.: ПРАВОВИЙ ДИСКУРС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	549
<i>Пацюк В. С. – Герасімова С. В.: РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ.....</i>	557
<i>Papp Géza: A KÉZMŰVES TERMÉKEK IRÁNTI KERESLET KÁRPÁTALJA FESZTIVÁLJAIN</i>	565
<i>Sass Enikő – Berghauer Sándor: HELYZETKÉPAZ EGÁNEDE KÁRPÁTALJAI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAM TURIZMUSRA GYAKOROLT HATÁSAIRÓL</i>	575
<i>Sütő László – Baranyi Kinga – Baráz Csaba – Holló Sándor – Homoki Erika – Cs. Nagy Ádám – Gasztonyi Éva: A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE</i>	585
<i>Ситник О. І. – Хлевнюк О. Я. – Працьовитий М. М.: НЕПЕВНЕ МАЙБУТНЄ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ВУЗЬКОКОЛІЙКИ</i>	595
<i>Смирнов І. Г.: ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ГЕТЬМАН П. КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛОГІСТ.....</i>	605
<i>Tarpai József: A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI</i>	613

Уварова Г. Ш.: ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ГЕОГРАФІЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	621
Щука Г. П. – Сокол Т. Г.: МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ТУРИЗМІ: ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ	629
<i>Környezeti problémák / Проблеми довкілля / Environmental problems.....</i>	635
Apró Anna: SZEMPONTOK A FÉNYSZENNYEZÉS OKTA- TÁSÁHOZ A TANTERVI SZABÁLYOZÁS VONAT- KOZÁSÁBAN	637
Csoma Zoltán – Háger Krisztián – Csoma Zsuzsanna: A VÉRKE CSATORNA ÜLEDÉKÉNEK NEHÉZFÉM-SZENNYE- ZETTSÉGE	643
Dobó Marianna: A VÁLTOZÁSKEZELÉSI MÓDSZERTAN ALKALMAZÁSÁNAK PROBLEMATIKÁJA A VÉ- DELMI IGAZGATÁS TÉRSÉGI TERVEZÉSÉBEN	651
Hafenschner, Viktória Priscilla – Jankó, Ferenc: ENVIRON- MENTAL CONTROVERSY ON THE GABCIKOVO- NAGYMAROS WATER DAM, THE DANUBE RIVER. THE ASPECTS OF HUNGARIAN SCIENCE	659
Hardi Tamás – Hegyiné Bolla Katalin: A SZUBURBANIZÁ- CIÓ KÖRNYEZETÁTALAKÍTÓ SZEREPE A GYŐRI AGGLOMERÁCIÓBAN	667
Гінзула М. Я. – Смілик О. В. – Тесьолкіна Т. С.: АНАЛІТИ- КА СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕН- ТУ ВОДНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	675
Ігнатишин В. В. – Іжак Т. Й. – Ігнатишин М. Б.: МОНІТО- РИНГ ГЕОДИНАМІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬ- КОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГІНУ	683
Ігнатишин В. В. – Вербицький С. Т. – Ігнатишин А. В.: ГЕО- ФІЗИЧНІ ПОЛЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ЕКОЛОГІЧНО НЕ- БЕЗПЕЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАКАРПАТТІ.....	691
Kajati, György – Németh, Mercédesz: THE ROLE OF LOCAL PRODUCTS IN EDUCATION AND THE ERASMUS+ PROGRAM	699

<i>Kályko A. – Bászjuk T. – Cselle D. – Napcsák I.:</i> A POLISSZJAI-ALFÖLD FOLYÓINAK JELENLEGI ÁLLAPOTA ÉS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁJA.....	707
<i>Лісовський С. А.:</i> РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕДУРИ СЕО ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНІВ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	713
<i>Solymos Karolina – Csoma Zoltán:</i> AKÁRPÁTALJAI-ALFÖLD TALAJAI FELVEHETŐ MIKROELEM-TARTALMÁNAK ÉS -ELLÁTOTTSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ELTÉRŐ HATÁSMECHANIZMUSÚ KIVONÓSZEREKBEN.....	723
<i>Vince Tímea – Csoma Zoltán – Molnár D. István – Gönczy Sándor:</i> A FELSZÍNI VIZEK NEHÉZFÉM-TARTALMÁNAK VIZSGÁLATA A NAGYMUZSALYI ARANYBÁNYA MEDDŐINEK KÖRNYEZETÉBEN	731

A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSOÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN

Körmöczi Gábor

*Nemzetstratégiai Kutatóintézet
gabor.kormoczi@nski.gov.hu*

Abstract

TERRITORIAL ASPECTS OF FOLK CULTURE SUPPORT POLICY IN HUNGARY
AND ROMANIA IN THE LIGHT OF THE CSOÓRI SÁNDOR FUND

Körmöczi, Gábor

In the decades following the regime change, it can be observed that Hungary's support policy in the Carpathian Basin touches on many topics, for example: support for NGOs, churches, cultural organizations, political parties. In the framework of this study, the Hungarian and Romanian winning applicants of the Csoóri Sándor Fund, launched in 2017, will be geographically examined. The aim of this study is to map the similarities, differences and characteristics of the areas.

Keywords: *culture, folkdance community, support policy, Csoóri Sándor Fund*

Bevezetés

A rendszerváltást követő évtizedekben megfigyelhető, hogy Magyarország támogatáspolitikája a Kárpát-medencében számos témát érint, mint például: civilszervezetek, egyházak, kulturális szervezetek, politikai pártok támogatása. Jelen tanulmány keretében a 2017-ben indult Csoóri Sándor Alap magyarországi és romániai – amatőr néptáncgyűttesek – nyertes pályázóinak földrajzi szempontú vizsgálatára kerül sor. A kutatás a területi hasonlóságok, különbségek és jellegzetességek feltérképezésére vállalkozik.

A választott kutatómódszertan korlátaiból adódóan a tanulmánynak nem célja a Csoóri Sándor Alap támogatásainak kritikai szemléletű véleményezése. A kultúra ápolása, megőrzése és támogatása a társadalom számára kiemelt fontossággal és értékkel bír, ezt jól tükrözi a Csoóri Sándor Alap jelentősége.

A Kárpát-medence egységes földrajzi-természeti és kulturális térként értelmezhető, melynek fontosságára és fejlesztési lehetőségeire a Nemzetstratégiai Kutatóintézet által megalkotott „Kárpát-Haza Fejlesztési Konceptió” is felhívja a figyelmet (NSKI 2015).

A kutatás során alkalmazott módszer

A tanulmány alapját képezik az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által nyilvánosságra hozott döntési listák. Az Alap 2017-től indult, melynek har-

madik felhívása és támogatási döntések megállapítása 2019. december közepén jelent meg, így jelen tanulmányban az első két év pályázóinak adatai kerültek felhasználásra. A másodelemzés során a területi elhelyezkedés volt a kardinális kérdés, így egyes döntési listák esetében, ahol csak az együttes neve és az adott nagyobb földrajzi egység szerepelt (például megye) további adatgyűjtésre volt szükség. A területi adatok behatóbb elemzéséhez Magyarország esetében a 2018. január 1-jei Központi Statisztikai Hivatal helységnévtára került felhasználásra, míg Románia – azon belül Erdély – települési adatai esetében pedig a 2011-es népszámlálás eredményei lettek figyelembe véve. A romániai népességszám adatokkal kapcsolatban a választás két okkal magyarázható. Egyrészt etnikai adatok gyűjtése a 2011-es népszámlálás során történt, bár a népszámlálás hiányosságai és pontossága ismert (Kapitány 2013). Másrészt ebből kifolyólag a továbbvezetett adatok sem tekinthetők pontosnak, amelyek következtében az etnikai szempontú vizsgálat inkább viszonyításként kerül felhasználásra.

Támogatási környezet

A tanulmány elején említésre került, hogy a rendszerváltást követő évtizedekben a Kárpát-medencei – és tágabb értelmezésben a világ magyarságának – szerepe ismételten a politikai és a közbeszéd tárgyává vált. A támogatáspolitikai, az intézményrendszer célkitűzései és a felhasznált források mennyisége folyamatos változáson ment keresztül (Bárdi 2008; Bárdi–Misovicz 2010).

Napjaink támogatáspolitikájának környezetét jól definiálja a „*Magyar Nemzetpolitika a Nemzetpolitika Stratégia Kerete*” című dokumentum, melyben a külhoni magyarság szempontjából tizenöt cselekvési terület lett meghatározva. A nemzetpolitika célkitűzéseinek, cselekvési terveinek megvalósításában a Bethlen Gábor Alapkezelőt (BGA), illetve jelen téma szempontjából is releváns Emberi Erőforrás Támogatáskezelőt (EMET) szükséges kiemelni, melyek a pályázatok, támogatások technikai hátterét biztosítják (Kántor 2015). Az elmúlt évtizedek távlatában megfigyelhető, hogy a fragmentált támogatási rendszer lényegesen központosult, mely mind az átláthatóság, mind a pályázók számára könnyebbséget jelent.

A támogatások felett diszponáló szervezetek honlapját tekintve (BGA, EMET) különböző típusú és konstrukciójú pályázatok figyelhetőek meg. Az elemzés szempontjából a Csoóri Sándor Alap támogatása ideálisnak tekinthető mivel területileg egységesen kezeli a Kárpát-medence

országait, amelynek következtében egyaránt pályázhatnak magyarországi és szomszédos országokban lévő szervezetek. Másrészt a meghívásos és a nyílt pályázat hatásait is meg lehet figyelni, mivel 2017-ben meghívásos formában indult, melyet 2018-tól nyílt pályázattá változtattak.

A Csoóri Sándor Alap célkitűzése a népi kultúra területén, közösségteremtő műfajokban működő szervezetek (néptánc, népzene), közösségek támogatása. A meghívásos támogatás keret szakmai háttérét a széles hazai és Kárpát-medencei hálózattal rendelkező Hagyományok Háza segítette, amely tovább erősítette azt a célkitűzést, hogy megfelelő kerete legyen a támogatásnak. 2018-ban a nyílt pályázati konstrukcióban összesen hét altéma került meghirdetésre: néptáncgyűttek szakmai támogatása, táncházak szakmai támogatása, népzenei együttesek, népdalkörök szakmai támogatása, tárgyalkotó művészek és közösségek támogatása, népzene-oktatási programok megvalósítása, ernyőszervezetek támogatása és hivatásos együttesek támogatása. Jelen konstrukcióban a közösségfejlesztési szempont kiemelt szerepet kapott.

Ahogy a felsorolás is mutatja, mind területileg, mind a tevékenységek szempontjából széles volt a támogatás lefedése, amelynek következtében a tanulmányban területileg két ország, altémák közül pedig az amatőr táncgyűttek támogatása került elemzésre. A kutatási terület kiválasztásánál az etnikai szempont – magyarság száma – volt a mérvadó. Az altémák közül azért az amatőr néptáncgyűttek lettek kiválasztva, mert a helyi közösség meghatározó elemének lehet tekinteni őket. Egyrészt mindenki számára nyitott közösség, másrészt a helyi társadalom tagjai képviselhetik magukat, harmadrészt kulturális szempontból pedig ezek az együttesek őrzik „élve” és „megélve” a saját hagyományait.

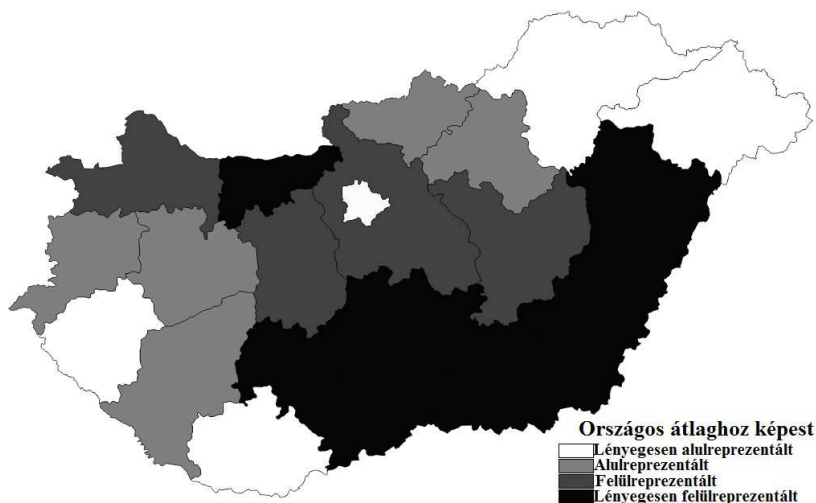
A magyarországi nyertes pályázók főbb területi megállapításai

A vizsgált két évben Magyarországon 2017-ben 385 amatőr táncgyűttes támogatása történt meghívásos formában. 2018-ban számuk 547-re növekedett a nyílt pályázati lehetőség következtében.

2017-ben a 385 táncgyűttes összesen 271 településen oszlott meg, mely Magyarország településállományát tekintve (3 155 település) 8,6% volt. Lakónépesség alapján mintegy 5,3 millió főt – Magyarország lakosságának 54,17%-át – érintett némiképp kisarkítva, de közvetetten, mivel a település életének meghatározó szereplőinek tekinthetőek. Falu-város relációban nézve azonban a városi táncgyűttek mintegy 5 millió főt érintettek.

1. ábra

*Támogatásban érintett települések aránya
az országos átlaghoz képest megyei szinten 2017-ben*

Forrás: EMET (saját szerkesztés)

Az országos települési érintettség arányához képest négy kategóriába sorolhatóak a megyék. Összehasonlításuk során a megyék saját településállományukhoz képest mért arány lett figyelembe véve. Az első kategória a lényegesen felülreprzentáltak csoportja: Tolna 22%, Hajdú-Bihar 20,7%, Komárom-Esztergom 17,1%, Csongrád 16,7%, Békés 16%, Bács-Kiskun 16%. Felülreprzentáltak tekinthetőek, melyek az országos átlag felett vannak Fejér 13%, Pest 12,8%, Jász-Nagykun-Szolnok 10,3%, Győr-Moson-Sopron 8,7%. Az országos átlag alatt található megyék, melyek alulreprzentáltak: Somogy 8,5%, Nógrád 7,6%, Vas 6%, Veszprém 6%. Lényegesen alulreprzentáltak, melyek az országos átlag majd felét érik el a következők: Borsod-Abaúj-Zemplén 4,7%, Zala 4,3%, Baranya 4%, Szabolcs-Szatmár-Bereg 3,1% (1. ábra).

A megyék települési szintenkénti kategóriájában párhuzam figyelhető meg az előzőekben leírtakhoz képest, azonban egyes esetekben erős különbségek láthatóak. Példának hozható fel Tolna megye, mely a városainak 70%-a érintett, azonban Fejér megye – mely felülreprzentáltként volt aposztrofálva – a legalacsonyabb 6,7%-kal. Községek esetében lényegesen alacsonyabb értékek állapíthatók meg, melyek között a legkirívóbb Sza-

bolcs-Szatmár-Bereg megye, ahol a 93 községből, illetve Jász-Nagykun-Szolnok 52 községből egyetlen egy pályázat sem lett beadva.

Települési szinten két szempont szerint érdemes vizsgálni a pályázókat. Egyrészt adott településen összesen hány pályázó nyert. Ezek alapján 42 településen volt 2 vagy annál több támogatott együttes, melyek összesen 162 együttest tettek ki, ami a 2017-es nyertes pályázók mintegy 41,7%-a volt. Az első 10 helyből 9 megyei jogú város, illetve a főváros, a 10. helyen lévő város pedig Kapuvár volt, amelyek összesen 72 együttesnek voltak a székhelyei. Budapest hegemoniája egyértelmű a maga 26 támogatott együttesével, melyet Nyíregyháza (7), Pécs (6), Békéscsaba, Debrecen, Szeged, Veszprém, Zalaegerszeg (5), Győr és Kapuvár (4) követett.

Másik szempontnak tekinthető, hogy az adott településen egy együttes hány főt érint, érhet el. Itt két nézőpont alapján is értelmezhetőek az adatok. Minél több embert érhet el, annál nagyobb az együttes ismertsége, vagy annak lehetősége, hogy az emberek kapcsolatba kerüljenek a csapattal. Másik szempontból nézve minél kevesebb emberre jut az együttes, – vélhetően – annál nagyobb a településre gyakorolt hatása. Jelen esetben az utóbbi kerül bemutatásra. Ezek tükrében, míg az előzőekben a megyei jogú városok dominanciája volt jellemző, ebben az esetben a községek, főleg az aprófalvak arányába billen a mérleg nyelve. Nem elhanyagolható szempont, hogy ezek a települések méretük és földrajzi elhelyezkedésük révén élő, aktív közösséggel rendelkeznek.

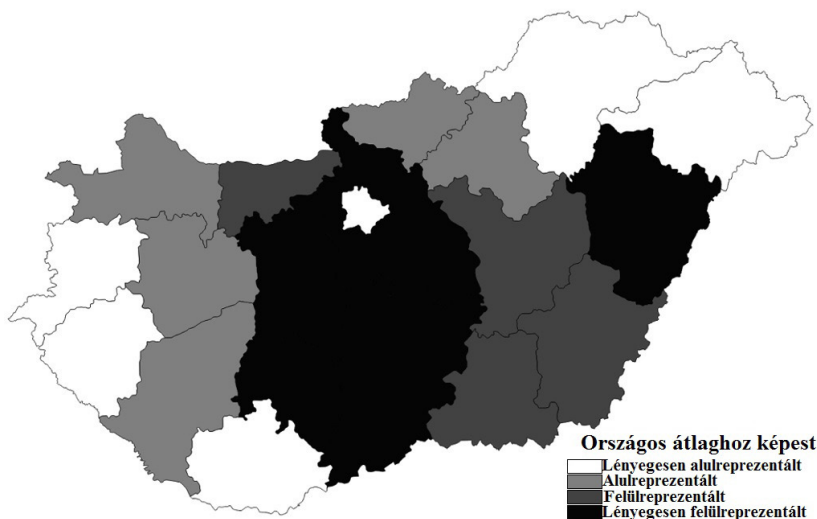
Az első 10 településen mintegy 2 700 főt érintő 12 együttes volt, melyből az első 5 kerül felsorolásra, amelyek közül első helyen a 3 együttesnek otthont adó Veszprém megyei Kiscsász található. Ennek következtében 31 emberre jut egy együttes. Ezt követi a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Pusztafalu 167 fővel, a Vas megyei Kercaszomor 177 fővel, a Somogy megyei Porrogszentkirály 255 fővel, és nem utolsó sorban a Bács-Kiskun megyei Drágszél 306 fővel.

2018-ban érdekes folyamat következett be, mely szorosan összefügg a pályázati kiírás feltételeivel, miszerint nyílt pályázattá alakult a program. Emiatt a korábbi 385-ről 547-re nőtt a nyertes pályázók száma. Települési szinten azonban a növekedést árnyalja, hogy a 2017-ben meghívott pályázók közül 45 település kikerült, 226 település 2018-ban is érintett maradt, és 147 új település került be az együttesük által. Sajnálatos módon térbeli szempontból megállapítható, hogy azon települések, melyeken volt nyertes pályázó 2017-ben, de nem pályázott 2018-ban, döntő többségében belső vagy külső periférián található. Ezzel szemben

a 2018-ban pályázók települési szinten a nagyobb városok vonzáskörzetéből, illetve a budapesti agglomerációból kerültek ki, mely mintegy diffúziós hatásként értelmezhető.

2. ábra

Támogatásban érintett települések aránya az országos átlaghoz képest megyei szinten 2018-ban

Forrás: EMET (saját szerkesztés)

A 373 érintett település az országos településállomány 11,8%-át tette ki, illetve a lakónépesség már 6 milliós érintettségét jelenti, melyből az előző évi különbség megmaradt (5,67 millióan városban éltek). A 2017-es adatokhoz képest a felülrepresentáltak csoportjába Pest megye került első helyre, azonban ami sajnós szembetűnőbb, hogy az alul- és lényegesen alulrepresentáltak csoportjába eső megyék nem követték a növekedést, vagy stagnáltak az előző évhez képest, illetve csak minimális növekedést mutattak. 2018-ban erős területi átrendeződés következett be a perifériák hátrányára (2. ábra).

A településenként támogatott együttesek száma szerint – hasonlóan az előző évhez – a megyei jogú városok voltak az első 10 helyen. Budapest esetében további 4 új pályázóval 30-ra növekedett a támogatott együttesek száma, Szegeden pedig a korábbi 4. helyről 10 támogatott együttesrel a 2. helyre került.

A községek szintjén az adott együttesre eső lakónépességszám alapján szintén változás következett be. Az első 5 település közül kettő maradt meg, az egyik Kiscsösz, ahol az előző évhez hasonlóan mind a 3 együttes pályázott, a másik pedig Kercaszomor. Ezeket követő települések a legkisebb lakónépességű Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Abod, Baranya megyei Feked és Zala megyei Nemeshetés, ahol táncegyüttes működik.

A magyarországi két év adataiból természetesen messzemenő következtetéseket nem lehet levonni, illetve a pályázói aktivitást célszerű lenne empirikus kutatásokkal vizsgálni, azonban már az adatokból látszódik, hogy bár feltételezhetően a periférikus térségek esetében is léteznek, létezhetnek helyi közösséget formáló táncegyüttesek, ezzel a lehetőséggel nem vagy kevésbé élnek.

A romániai nyertes pályázók főbb területi megállapításai

Romániában 2017-ben 270 együttes került támogatásra, amelyek összesen 199 településre koncentráálódtak. 2018-ban azonban Magyarországhoz képest fordított arányosság figyelhető meg, mivel a nyílt pályázatra összesen 179 nyertes került kihirdetésre 135 település érintettségével. A támogatás Románia 15 megyéjére koncentrálódtott a két év alatt, melyek a történelmi Erdélyt, Partiumot és Csángóföldet képezik. Az első év meghívásos pályázatán látható, hogy a szakmai kutatómunka majdhogynem teljes körűnek tekinthető, mivel az „Erdélystat”, illetve a Romániai Magyar Néptánc Egyesület honlapján fellelhető adatok szerint megközelítőleg ennyi magyar amatőr táncegyüttes található az országban.

2017-ben az érintett települések közül a megközelítőleg 330 ezer főt felölelő 150 falu 61,4%-a volt magyar nemzetiségű, míg az érintett 49 városban 2,3 millió főből 22,8%-a volt magyar. 2018-ban a pályázati aktivitás változásával megfigyelhető az etnikai koncentráció a falvak esetében. A 100 érintett falu lakosság száma 172 ezer főre csökkent, de a magyarság aránya 73%-ra nőtt. Ezzel szemben a városok esetében – 35 település – etnikai arányeltolódás nem következett be. Tágabb értelmezésben azonban 2017-hez képest közvetett érintettség szempontjából csökkenés állapítható meg. Ennek oka, hogy a 2017-ben támogatott együttesek településein megközelítőleg 732 ezer magyar él, míg 2018-ban támogatott együttesek csupán 590 ezer magyarral lehetnek kapcsolatban területi kötődésük következtében. A 2011-es népszámlálási adatok alapján így 60%-ról 48,4%-ra csökkent az arány.

Megyei szinten nézve az előző hasonlóság megállapítható, mivel az etnikai arányok a magyarság javára növekedtek. Ez mind a tömbmagyarság térségeire, mind a szóránymagyarság térségeire egyaránt igaz. Az arányváltozás egyik magyarázata, hogy 2018-ban a kisebb magyar népességgel rendelkező nagy lélekszámú városokból nem pályáztak, viszont a nagyobb magyarsággal rendelkező falvakból igen. Ilyen példának hozható fel Hunyad megye esetében Déva városában található együttes, amely nem adott be pályázatot, míg Csernakeresztúr ezzel szemben igen. Az arány 8,5%-ról 55%-ra növekedett, azonban az érintett magyarság majd 4300 fővel csökkent.

A korábban Magyarországnál említett diffúziós folyamat – 47 új település érintettsége – itt is érezte hatását, viszont a pályázók számának csökkenésével kevésbé látványosan. A főbb terjedési pontok a nagyvárosok térsége, mint Marosvásárhely, Kolozsvár és Szatmárnémeti, illetve Székelyföld esetében a kvázi periférikus településeken lévő együttesek kapcsolódtak be a programba. 2017–2018 között mindkét évben 87 településen maradt meg a pályázói aktivitás a korábban említett térségeken kívül Nagyvárad, Zilah és Nagyenyed vonzáskörzetében.

A nyertes pályázók esetében mind 2017-ben, mind 2018-ban látható, hogy a legaktívabbak a székelyföldi településeken voltak. Kifejezetten Maros és Hargita megye, melyet Bihar és Kovászna megye követett. E három megye a közvetetten érintett magyarság 52%-át tette ki. Települési szinten nézve az első három legtöbb támogatott együttes 2017-ben Sepsiszentgyörgyön (8), Csíkszeredában (6), Kolozsváron (5), míg 2018-ban Csíkszeredában (7), Kolozsváron (6) és Csíkszentdomokoson (4) volt.

A romániai adatok esetében láthatóak a főbb támogatási és pályázói csomópontok. Érdekes kérdést vet fel azonban, hogy mi okozhatott ekkora arányú pályázói csökkenést 2018-ra. Ennek magyarázatára a másodelemzés keretei nem elégségesek. Ezt a kérdést további empirikus kutatásokkal lehetne kellőképpen feltárni.

Összefoglalás

A népi kultúra támogatásának e kicsi szegmense is rámutatott a területi jellegzetességekre. A pályázati mód változása rávilágított a területi és ezzel együtt az aktivitási dinamizmusokra. Érdekes folyamat figyelhető meg, hogy míg Magyarországon pályázói növekedés, addig Románia esetében pályázói csökkenés volt jellemző. A két ország pályázói között leginkább a falusi-városi térségek között állapítható meg jellegzetesség.

Magyarország esetében a városi együttesek száma és a városok érintettsége magasabb, mint a községek, falvak esetében, ezzel fordított arányt mutatott a romániai magyar táncegyüttesek elhelyezkedése. A perifériák „lemorzsolódása” mindkét országban megfigyelhető, ahogy a pályázat diffúz hatása is.

A folyamatokat természetesen nagyban befolyásolja, illetve befolyásolta a kultúra ápolása, felélesztése a városokban, mint például táncművészeti mozgalom (Könczei–Könczei 2004), a folklór változásának folyamata (Vajda 2016), és nem utolsósorban a globalizáció-lokalizáció kérdéskörének felértékelődése (Barna 2011).

Az ezeket befolyásoló tényezőket célszerű további empirikus kutatás alá vonni. A tanulmány folytatásaként érdemes a többi szomszédos ország pályázóinak vizsgálata a témában való komplex kép alkotása érdekében – mint a bevezetésben is felvázolt Kárpát-medencei egységként vizsgálva – ezzel is segítve a támogatáspolitikai minél jobb működését.

Irodalom

- Barna G. 2011: Népi kultúra – nemzeti kultúra – nemzeti identitás, A népi kultúra szerepe a nemzeti kultúra és a magyar identitás megszerkesztésében. In: Kultúra és Identitás (szerk.) Jankovics József – Nyerges Judit. VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus plenáris előadásai. Debrecen, 2006. augusztus 22–26.
- Bárdi N. 2008: A budapesti kormányzatok magyarságpolitikája 1989 után. In: Bárdi Nándor – Fedinec Csilla – Szarka László (szerk.): Kisebbségi magyar közösségek a 20. században. Gondolat Kiadó – MTA Kisebbségkutató Intézet, Budapest. pp. 368–375.
- Bárdi N. – Misovicz T. 2010: A kisebbségi magyar közösségek támogatásának politikája. In: Határon átnyúló magyarság a 21. században (szerk.) Bitskey Botond, Köztársasági Elnöki Hivatal. pp. 199–232.
- Kapitány B. 2013: Kárpát-medencei népszámlálási körkép. In: Demográfiai 56 évf. 1. pp. 25–64.
- Kántor Z. 2015: Nemzetpolitika és állampolgárság. In: Pro Minoritate 2015 4. pp. 36–48.
- Könczei Á. – Könczei Cs. 2004: Táncművészet. Írások az erdélyi táncművészetről. In: Kriza Könyvek 24. Kolozsvár. p. 101.
- NSKI 2015: Kárpát-haza Fejlesztési Koncepció 2030. Kutatási jelentés. Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Budapest, 2015. p. 177.
- Vajda A. 2016: Hagyomány, örökség, érték. A hagyomány használatának változó kontextusai, In: Érték és közösség. Kolozsvár. pp. 21–58.

Egyéb források

Bethlen Gábor Alapkezelő (BGA): www.bgazrt.hu

Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (EMET): www.emet.gov.hu

Erdélystat: <http://intezmenytar.erdelystat.ro/home>

Központi Statisztikai Hivatal helységevtár: https://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2018.pdf

Magyar Nemzetpolitika – A Nemzetpolitika Stratégiai Kerete: <https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/2019/02/Magyar-nemzetpolitika-A-nemzetpolitikai-strategia-kerete.pdf>

Romániai Magyar Néptánc Egyesület (RMNE): www.neptanc.ro

Т– 32 Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями. Збірник наукових робіт Міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», Берегове, 26–27 березня 2020 року. Том 1 / Редакційна колегія: Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. – 384 с. (угорською, українською та англійською мовою)

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

2020 р.

Редакційна колегія:

*Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський,
Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца,
Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп,
Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування:

Олександр Добош

Верстка:

Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош

Коректура:

Беатрікс Пустой-Тарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь

Обкладинка:

Стефан Молнар Д.

Відповідальні за випуск:

Льдіко Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 28.07.2020. Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м². Ум. друк. арк. 31,0. Формат 70x100/16.
Замовл. №1861/1. Тираж 300.